Ankenævnet for Forsikring

Den 28. september 2016 blev i sag nr. 89303:

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx
xxxxxxxxxxxxxxxx
xxxxxxxxxxxxxxx

mod

Bankpension
Dirch Passers Allé 27, 4.
2000 Frederiksberg

afsagt

k e n d e l s e :

_____

Forsikringstageren har pensionsordning i Bankpension. Han klager over, at hans pensionsudbetalinger er blevet væsentligt nedsat, fordi selskabet har ændret sine anvendte levetidsforudsætninger.

Selskabet har anført, at klagerens livsvarige pension er baseret på en betinget garanti, og at der er hjemmel i pensionsregulativets § 8 til at nedsætte pensionsudbetalingerne ved ændrede levetidsforudsætninger. Selskabet har videre anført, at størrelsen af klagerens pensionsudbetalinger er fastsat i overensstemmelse med forudsætningerne i det tekniske grundlag om bl.a. levetidsforventninger. Selskabet har henvist til, at ændringerne i det tekniske grundlag er anmeldt til Finanstilsynet.

Klageren har i klageskemaet af 11/4 2016 anført:

> **"Sagsfremstilling**
> Iflg. Finanstilsynets levetidsmodel er der indført benchmarks for den observerede nuværende dødelighed for mænd og kvinder og de forventede fremtidige levetidsforbedringer. Dette benchmark er indført for at udligne ubegrundede forskelle i selskabernes levetidsforudsætninger og skabe lige konkurrencevilkår for branchen.
>
> Jeg har modtaget besked om ændring af Bankpensions forventning til min levetid, der fra 2015 og 2016 er forhøjet med 4,9 år til i alt godt 86 år hvorfor min livsvarige pension er reduceret fra knap kr. 100.000,- til godt kr. 80.000,-. Bankpension og [pensionsselskab] er i øjeblikket under fusionsbehandling. Jeg undrer mig over at [pensionsselskab] opererer med en væsentlig lavere forventning til en mandlig pensioneret bankfunktionærs levetid (81 år) når Bankpension nu forventer en levetid godt 86 år for samme persontype?

Jeg har i perioden 60-70 år valgt en forhøjet pensionsudbetaling på omkring 50% af den livsvarige pension. Jeg kan ikke forstå hvorfor der i tilfælde af en udbetalingsændring ikke skal ske en forholdsmæssig regulering af den samlede pension og ikke som Bankpension har gjort, nemlig at foretage hele reguleringen i den livsvarige del. Jeg mener derved at blive ekstra hårdt ramt når den forhøjede 10-års periode udløber.

Hvad vil du konkret opnå hos selskabet?
At der i overensstemmelse med Finanstilsynets levetidsmodel opereres med samme benchmark til levetidsalder de 2 selskaber imellem uanset resultatet af de igangværende fusionsplaner.

At enhver ændring i udbetalingsbeløb sker efter en forholdsmæssig regulering."

I brev af 27/5 2016 fra selskabets advokat til nævnet hedder det:

"Redegørelse for sagen
[Klageren] klager over, at hans livsvarige alderspension er blevet nedsat pr. 1/1 2016, fordi Bankpensions forventninger til hans levetid er sat op med 4,9 år.

[Klageren] har en pensionsordning med en betinget garanti, hvor den livsvarige alderspension kan nedsættes, hvis der sker ændringer i Bankpensions levetidsforudsætninger, der betyder, at pensionen må forventes at skulle udbetales i flere år.

Ændringen har hjemmel i Bankpensions pensionsregulativ, jf. bilag A. Det fremgår af § 8 i regulativet, at Bankpensions bestyrelse kan ændre det tekniske grundlag med virkning for pensioner med en betinget garanti, på et tegningsgrundlag, der er anmeldt den 1. oktober 2004 eller senere, hvis det på grundlag af mindst fem års statistiske observationer kan konstateres, at grundlagets forudsætninger for dødelighed ikke er valgt med forsigtighed eller ikke er betryggende.

Som bilag B vedlægges brev af 16. november 2015 til [klageren] vedrørende ændringer i pensionsordningen. Det fremgår af brevet, at den forventede levealder vil blive ændret pr. 1. januar 2016, og at den forventede levealder er en forudsætning for beregningen af pensionen. Det fremgår desuden, at [klageren] vil blive informeret om den præcise betydning for hans pension ved årets udgang.

Som bilag C vedlægges Bankpensions brev af 22. december 2015 til [klageren] med oplysninger om størrelsen af hans alderspension pr. 1/1 2016. Det fremgår af bilaget til brevet, at den livsvarige alderspension bliver nedsat, og at årsagen til nedsættelsen er ændrede forventninger til levetiden.

Efterfølgende har Bankpension modtaget en klage fra [klageren], og der har været korrespondance, jf. bilag D. Det fremgår af korrespondancen, at Bankpensions aktuar har opdateret beregningsgrundlaget pr. 1. januar 2016, og at restlevetiden for en ...-årig person som [klageren] er ændret fra 15,7 til 20,6 år og således forhøjet med 4,9 år. Bankpension har sidste gang ændret i det tekniske grundlags levetidsforudsætninger for fem år siden, og stigningen dækker således ændringerne i forventningen til levetiden i fem år.

Ændringen i det tekniske grundlag er blevet anmeldt til Finanstilsynet.

Svar på klagen
Størrelsen af [klagerens] livsvarige alderspension fastsættes ud fra forudsætningerne i det tekniske grundlag om forretning, omkostninger og risiko. Risiko er blandt andet risikoen for død, og derfor fastsættes størrelsen af pensionen blandt andet på grundlag af det tekniske grundlags forudsætninger om forventet levealder. Hvis den forventede levealder stiger, skal pensionen udbetales i flere år, og derfor må pensionerne nedsættes.

Der er hjemmel i pensionsregulativets § 8 til, at [klagerens] livsvarige betingede alderspension kan nedsættes, hvis dødeligheden falder med deraf følgende forhøjet levealder.

Som forudsat i regulativets bestemmelse, har Bankpension på grundlag af mindst fem års statistiske observationer kunnet konstatere, at de tidligere tekniske forudsætninger om dødelighed ikke længere er betryggende. Der har derfor været grundlag for at ændre det tekniske grundlag med virkning for størrelsen af pensionerne.

[Klageren] henviser i klagen til Finanstilsynets benchmark for dødelighed. Finanstilsynet har siden 2011 udsendt benchmarks for dødelighed. Som bilag E vedlægges tilsynets brev af 9. december 2010 til livsforsikringsselskaber og tværgående pensionskasser, hvoraf det fremgår, at tilsynet indfører et benchmark, som selskabernes levetidsforudsætninger fremover vil blive sammenlignet med.

Dette betyder imidlertid ikke, at alle selskaber fremover skal anvende Finanstilsynets levetidsforudsætninger. Som det fremgår af brevet, skal selskaberne foretage forskellige statistiske analyser, og hvis disse analyser viser, at selskabets bestandes dødelighed afviger signifikant og begrundet fra Finanstilsynets benchmark, kan selskabet anvende sine egne levetidsforudsætninger.

Bankpension har foretaget en sådan analyse, og den viser, at Bankpensions medlemmers dødelighed afviger signifikant og begrundet for Finanstilsynet benchmark for mænd under 80 år. Bankpension anvender i overensstemmelse hermed sine egne tal for denne aldersgruppe.

Bankpensions tal afviger ikke fra [pensionsselskab] tal for tilsvarende produkter.

Årsagen til, at reduktionen kun er sket i den livsvarige alderspension og ikke i den ophørende alderspension, er, at disse pensioner beregnes hver for sig og er knyttet til pensionsordningen som to depoter. Hvert depot omregnes til en udbetaling ud fra depotets størrelse og de gældende forudsætninger. Ændringer i levealderen har ikke betydning for størrelsen af den ophørende alderspension, da denne uanset levealderen kun skal udbetales i den aftalte periode."

Klageren har i mail af 2/7 2016 til nævnet bemærket:

"Jeg vil lige tilføje at jeg har og har haft min firmapension 2 steder som erhvervsaktiv.

1. hos [pensionsselskab]
2. hos Bankpension

> Begge pensionsaftaler er påbegyndt udbetaling på samme tidspunkt - ved mit fyldte 60. år.
>
> Jeg går ud fra, at man hos begge selskaber har foretaget en vurdering af min forventede levealder og undrer mig derfor over, at jeg ikke har modtaget nogen ændring fra [pensionsselskab] omkring forventet levetid - især nu hvor de 2 selskaber skal fusioneres?"

Hertil har selskabets advokat i mail af 6/7 2016 til nævnet anført:

> "[Klagerens] livsvarige alderspension i Bankpension er blevet nedsat med hjemmel i Bankpensions pensionsregulativs § 8.
>
> En eventuel regulering af hans alderspension i [pensionsselskab] afhænger af aftalegrundlaget for hans alderspension i [pensionsselskab]. Dette har Bankpension intet kendskab til."

Af det af selskabet fremlagte brev af 9/12 2010 fra Finanstilsynet til alle livsforsikringsselskaber og tværgående pensionskasser fremgår bl.a.:

> **"Tilsyn med livsforsikringsselskabers og tværgående pensionskassers levetidsforudsætninger**
> Finanstilsynet indfører et benchmark, som levetidsforudsætningerne i livsforsikringsselskaber og tværgående pensionskasser (herefter selskaber) fremover vil blive sammenlignet med. Formålet er for det første at sikre, at selskaberne har tilstrækkelige hensættelser set i forhold til deres forpligtelser og for det andet at udligne ubegrundede forskelle i selskabernes levetidsforudsætninger. Det vil skabe lige konkurrencevilkår for branchen. Den nye tilsynsmodel vil sikre, at de forsikrede som gruppe selv sparer op til deres egne pensioner.
> …
> Selskaberne skal foretage en statistisk analyse af, om bestandens dødelighed afviger fra benchmark for den observerede nuværende dødelighed, samt analysere om selskabets anmeldte forventede fremtidige levetidsforbedringer afviger fra benchmark for de forventede fremtidige levetidsforbedringer.
> …
> **Observeret nuværende dødelighed**
> Finanstilsynet offentliggør et benchmark for den observerede nuværende dødelighed. Dette benchmark bygger på data fra en række danske livsforsikringsselskaber, bearbejdet af Videncenter for Helbred og Forsikring. Benchmark har form af fastsatte dødsintensiteter for alle aldre.
> …
> **Hvornår må selskaber afvige fra benchmark for observeret nuværende dødelighed?**
> Et selskabs anmeldte observerede dødelighed må kun afvige fra benchmark, hvis der er signifikant og begrundet forskel på selskabets observerede dødelighed og Finanstilsynets benchmark. Anmeldelsen af den observerede nuværende dødelighed i bestanden skal derfor altid indeholde en statistisk analyse af, om bestandens observerede dødelighed afviger fra Finanstilsynets benchmark. Hvis selskabet har tilstrækkeligt datagrundlag til at konkludere, at bestandens observerede dødelighed afviger fra Finanstilsynets benchmark, skal dette dokumenteres i anmeldelsen.

…

Forventede fremtidige levetidsforbedringer

Finanstilsynet offentliggør et benchmark for de forventede fremtidige levetidsforbedringer. Dette benchmark er udarbejdet af Finanstilsynet på baggrund af udviklingen i den danske befolkning over de sidste 30 år. Benchmark består af en fastsat årlig procentuel reduktion af dødeligheden for hver relevant alder.

…

Finanstilsynet vil acceptere, at selskaber ikke laver selvstændige analyser af fremtidige levetidsforbedringer, men i stedet anmelder forventede fremtidige levetidsforbedringer, der svarer til Finanstilsynets benchmark.

…

Hvornår må selskaber afvige fra benchmark for levetidsforbedringer?

Et selskabs anmeldte forventede fremtidige levetidsforbedringer må afvige fra benchmark, hvis selskabet ved hjælp af statistisk analyse kan dokumentere, at dødeligheden i selskabets bestand systematisk over en længere periode udvikler sig anderledes end i den samlede befolkning.

Hvis selskabets anmeldte forventede fremtidige levetidsforbedringer er baseret på andre forudsætninger og/eller modeller end Finanstilsynets benchmark og afviger herfra, foretager Finanstilsynet en rimelighedsvurdering ud fra benchmark. Hvis selskabets anmeldte forventede fremtidige levetidsforbedringer giver minimum samme sikkerhed som Finanstilsynets benchmark, vurderes modellen at være rimelig."

Af mail af 1/3 2016 fra selskabet til klageren fremgår bl.a.:

"Jeg har følgende fra vores aktuar:

Finanstilsynets benchmark for dødelighed og Bankpensions medlemmers dødelighed i forhold hertil opdateres hvert år på baggrund en 5-årig periode. Med udgangspunkt heri, er beregningsgrundlaget blevet opdateret med virkning for 2016.

Nedenstående tabel viser denne udvikling:

	I 2016		I 2015		I 2003		G82	
	Mænd	Kvinder	Mænd	Kvinder	Mænd	Kvinder	Mænd	Kvinder
xx	26,6	28,5	24,6	28,1	20,1	23,2	18,5	21,5
xx	25,6	27,5	23,5	27,0	19,3	22,4	17,8	20,7
xx	24,5	26,5	22,4	25,9	18,6	21,6	17,1	20,0
xx	23,5	25,5	21,3	24,8	17,8	20,8	16,4	19,3
xx	22,5	24,5	17,1	20,1	17,1	20,1	15,7	18,5
xx	21,6	23,5	16,4	19,3	16,4	19,3	15,1	17,8
xx	20,6	22,6	15,7	18,6	15,7	18,6	14,4	17,1
xx	19,6	21,6	15,0	17,8	15,0	17,8	13,8	16,4

Som du kan se af ovenstående, så er din levealder fra 2015 til 2016 ændret med 4,9 år. Det betyder at din pension forventes at skulle udbetales i yderligere 4,9 år. Og derfor er din pension faldet med ca. 12%.

Alt dette er anmeldt til finanstilsynet."

I mail af 15/3 2016 fra selskabet til klageren hedder det bl.a. videre:

> **"1 - Forklaring på forventet levetidsalder**
> Tallene i vores skema (vedhæftet) tager udgangspunkt i din aktuelle alder, som er 6...6 år, og her er stigningen i levetiden 4,9 år i forhold til 2015. Vi forventer i 2016, at en ...-årig mand bliver 86,6 år mod tidligere 81,7 år.
>
> **2 - Belæg for vores levetidsvurderinger**
> Finanstilsynets forudsætninger for beregning af dødelighed har ændret sig anderledes, end vi forventede tidligere. Især mænd lever nu længere. I forbindelse med den årlige justering af dødelighed er pensionen faldet mere, end vi kunne forvente i forhold til Finanstilsynets 2011-forudsætninger.
>
> Forklaringen på, at hele levetidsændringen nu indregnes på én gang, er, at vi i 2011 valgte at regulere forskellen i levealdre via pensionstillægget i stedet for i beregningsgrundlaget for pensionen.
>
> Derudover er der forskel på Bankpensions medlemmer og befolkningen som gennemsnit. Mandlige medlemmer af Bankpension lever længere end gennemsnittet. Dette dokumenteres igennem en årlig analyse, som skal indsendes til Finanstilsynet. Du er velkommen til at få denne rapport.
>
> **3 - Årsagen til, at pensionsreguleringen kun sker på den livsvarige udbetaling**
> Din pension er opdelt i to ydelser – en livsvarig og en ophørende. Disse beregnes hver for sig og er knyttet til pensionen som to depoter. Ved årets udgang omsættes depoterne til pensionsudbetalinger ud fra den forventede levetid. Pensionsudbetalingen ændrer sig ikke væsentligt for den ophørende ydelse, da vi – modsat den livsvarige – er sikker på datoen for den sidste udbetaling. Derfor falder den ophørende ydelse ikke."

Af pensionsregulativet fremgår bl.a.:

> **"§ 8. Teknisk grundlag**
> Bestyrelsen fastsætter et teknisk grundlag for pensionskassen og anmelder det til Finanstilsynet. Det tekniske grundlag fastsætter, om, og i givet fald i hvilket omfang, pensionsydelser og priser mv. er garanterede. Grundlaget indeholder regler for betingede og tidsbegrænsede garantier.
>
> Det tekniske grundlag for pensionsdækninger (også bestående pensionsdækninger) kan ved anmeldelse til Finanstilsynet ændres, hvis en eller flere af nedenstående betingelser er opfyldt.
>
> En ændring af det tekniske grundlag betyder, at de pensionsydelser, der er beregnet på baggrund af et teknisk grundlag, der er anmeldt med virkning fra den 1. oktober 2004 eller senere, eller for pensioner der efterfølgende er valgt om til at være omfattet af dette, kan omregnes efter det til enhver tid gældende og anmeldte tekniske grundlag.
>
> Pensionsydelserne kan derved ændres i både opad- og nedadgående retning.
> …
> **Det tekniske grundlag kan ændres:**
> - for så vidt angår renten, …
> - for så vidt angår dødelighed eller invaliditetstavlen, hvis det på grundlag af mindst fem års statistiske observationer kan konstateres, at det respektive grund-

lags forudsætninger om dødelighed eller invaliditet ikke er valgt med forsigtighed eller ikke er betryggende. De statistiske analyser skal baseres på erfaringer i bestanden eller på repræsentative undersøgelser og vise afvigelser, der må anses for at være varige.

De nærmere regler fastsættes i det tekniske grundlag.
…

§ 9. Alderspension
…
A: Pensioner skattekode 1
Stk. 2. Løbende alderspension
Et medlem, der har ret til alderspension, kan med eller uden fortsat bidragsbetaling udsætte pensioneringen, hvorved alderspensionens størrelse forhøjes efter reglerne i det anmeldte tekniske grundlag.

Stk. 3. Forhøjet løbende alderspension
Et medlem optaget i pensionskassen før den 1. januar 2011 kan vælge at få udbetalt hele opsparingen som løbende livsvarig alderspension eller at få udbetalt en del som forhøjet alderspension i 10 år.

Der er pr. 1. april 2012 for hvert enkelt medlem reserveret en del af opsparingen for at opretholde denne rettighed. Den forhøjede pension er tilsigtet at være 50 % større end den livsvarige del af alderspensionen ved pensioneringsalder 65, men vil i praksis kunne afvige som følge af den udvikling, der sker frem til pensioneringen.
…
B: Ratepensioner skattekode 2
Stk. 6.
Ratepension kan udbetales fra den 1. i måneden til medlemmer, der har opnået pensionsudbetalingsalderen jf. § 1 a i pensionsbeskatningsloven.

Udbetalingen kan udsættes med eller uden bidragsbetaling, men skal påbegyndes seneste den 1. i måneden 15 år efter, at pensionsudbetalingsalderen jf. § 1 a i pensionsbeskatningsloven er nået."

Nævnet udtaler:

Klageren er utilfreds med, at selskabet har nedsat udbetalingerne fra hans livsvarige pension med ca. 12 % med virkning fra 2016 med henvisning til ændrede levetidsforudsætninger. Han har endvidere anført, at enhver regulering af pensionsydelserne bør ske forholdsmæssigt på den livsvarige og den ophørende opsparingsdel.

Det fremgår af § 8 i pensionsregulativet, at selskabet kan ændre det tekniske grundlag for pensionsordningen for så vidt angår dødelighed, hvis selskabet på grundlag af mindst fem års statistiske observationer kan konstatere, at grundlagets forudsætninger

om dødelighed ikke er valgt med forsigtighed eller ikke er betryggende. Det fremgår, at pensionsydelserne derved kan ændres i både opad- og nedadgående retning.

Selskabet har oplyst, at selskabet har opdateret sit beregningsgrundlag med virkning for 2016 på baggrund af nye levetidsforudsætninger, der grunder sig på statistiske analyser, som selskabet har foretaget i overensstemmelse med Finanstilsynets krav herom. Analyserne viser bl.a., at dødeligheden i selskabets bestand afviger signifikant og begrundet fra Finanstilsynets benchmark for mænd under 80 år. Selskabet anvender derfor sine egne levetidstal for denne aldersgruppe i stedet for Finanstilsynets benchmark.

Nævnet lægger til grund, at ændringerne i det tekniske grundlag er anmeldt af selskabet til Finanstilsynet som foreskrevet. Nævnet bemærker, at efterprøvelser af, hvorvidt selskabets levetidsforudsætninger har været korrekt beregnet, henhører under Finanstilsynet.

Nævnet finder, at selskabet har hjemmel i pensionsregulativet til at foretage nedsættelser af udbetalingen fra den livsvarige alderspension som sket. Nævnet finder, at klageren ikke er fremkommet med oplysninger, som giver nævnet konkret anledning til at antage, at selskabet ikke har overholdt § 8 i pensionsregulativet i relation til de konkrete ændringer i levetidsforudsætningerne og deraf følgende ændringer i pensionsydelserne.

Nævnet kan ikke kritisere, at selskabet i overensstemmelse med almindelig praksis beregner den livsvarige alderspension og den ophørende alderspension hver for sig på separate depoter med den konsekvens, at ændringerne i levetidsforudsætningerne alene har betydning for størrelsen af den livsvarige alderspension, hvor den nærmere udbetalingsperiode ikke på forhånd er kendt.

Nævnet kan herefter ikke give klageren medhold i sine påstande.

Som følge heraf

b e s t e m m e s :

Klageren får ikke medhold.

Peter Thønnings